

<https://doi.org/10.31516/2410-5333.061.05>¹

УДК 002.5:378

А. В. Гуменчук

кандидат історичних наук, доцент, заступник директора Навчально-наукового інституту міжнародних відносин та соціальних наук ПрАТ «Міжрегіональна Академія управління персоналом», м. Київ, Україна

topa@ua.fm

<https://orcid.org/0000-0001-8931-7474>

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ВИЩОЇ БІБЛІОТЕЧНО-ІНФОРМАЦІЙНОЇ ОСВІТИ В НІМЕЧЧИНІ

Охарактеризовано когнітивні та інституційні особливості підготовки бібліотечних фахівців вищої кваліфікації в університетах Німеччини, на основі компаративного аналізу змісту та структури освітніх програм підготовки бакалавра, магістра й доктора філософії в галузі бібліотекознавства та інформаційних наук, які функціонують у 19 університетах країни. Виявлено основні тенденції модернізації підготовки кадрів в умовах цифровізації глобального комунікаційного простору. Визначено різноманітність, міждисциплінарність і гнучкість освітніх програм підготовки фахівців для інформаційної галузі, зумовлених посиленням інтелектуалізації професії, ускладненням завдань управління значними обсягами інформації та знань. У результаті виявлення кращих практик німецьких університетів щодо модернізації змісту і структури бібліотекознавчих освітніх програм обґрунтовано резерви вдосконалення підготовки бібліотечних фахівців в Україні.

Ключові слова: вища бібліотечна освіта, Німеччина, освітні програми підготовки бакалавра, магістра та доктора філософії, спеціальність «Бібліотекознавство та інформаційні науки», диверсифікація бібліотекознавчих освітніх програм.

A. Humenchuk

Candidate of Historical Sciences, Associate Professor, Deputy Director of the Educational and Scientific Institute of the International Relations and Social Sciences, PJSC "Interregional Academy of Personnel Management", Kyiv, Ukraine

CURRENT TRENDS IN THE DEVELOPMENT OF HIGHER LIBRARY AND INFORMATION EDUCATION IN GERMANY

The purpose of the article is to explore the experience and identify best practices for modernizing the content and organizational structure of the librarians' graduate training in Germany.

The methodology. The research was conducted using a set of theoretical and empirical methods of scientific knowledge. These allowed to identify the main stages of evolution of the higher library education system in Germany, the establishment of classical and innovative models of its modern development. The following scientific approaches were cognitive tools for achieving this

1 This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.

goal: system, historical, comparative, as well as research methods: statistical, modelling, content analysis of the 19 German Universities' 30 educational programs for Bachelors, Masters and Doctors of Philosophy in "Library and Information Sciences".

The results. The generalization of the study's empirical basis allowed us to conclude that 19 German Universities offer more than 30 educational programs to their applicants for "Library and Information Sciences" higher education at various levels, including 45% bachelor's, 35% master's, and 20% doctoral degrees. Terms of bachelor's educational programs are 3–3.5 years, master's — 2–2.5 years, doctoral — 3–4 years. In the context of the global communication space digitalization the most popular are universal educational programs in "Information Systems", "Information Science", and "Information Management", which train professionals for all types of information institutions and provide extensive opportunities for profiling with a focus on scientific information management or solutions tasks of library, cultural and educational management with a focus on work in school, university and public libraries.

The topicality. Germany has a long tradition of forming a national book culture and training high-quality librarians, which contributed to the development of one of Europe's most powerful library, publishing and bookselling industries. Germany's accession to the Bologna Process made adjustments to the national system of training librarians, identified new vectors of its European integration development, formed modern models for the educational process optimization through the implementation of levelling, succession, flexibility, and interdisciplinarity of education programs in library. In the context of the higher library education system modernization in Ukraine, these innovative practices need to be studied to determine the possibilities of borrowing the most effective of them.

The practical significance. The results of the analysis of the profiling of modern bachelor's and master's degrees in German universities show their interdisciplinarity and focus on training a universal information specialist capable of performing professional tasks in all types of document communication institutions (libraries, archives, media libraries, publishing houses, news agencies, mass media, etc.). Starting with the 3rd semester most bachelor's degree programs provide their applicants with a choice of a particular specialization, deepening professional competencies through a wide range of optional disciplines and training through participation in the implementation of real interdisciplinary projects. This experience of German colleagues should be borrowed by Ukraine as well.

Keywords: *higher library education, Germany, educational programs for bachelor, master and Doctor of Philosophy, specialty "Library and Information Sciences", diversification of library education programs.*

Постановка проблеми. Німеччина має багатвікові традиції формування національної книжкової культури та підготовки якісних бібліотечних кадрів, які сприяли розвитку в країні однієї з найпотужніших в Європі бібліотечної, видавничої та книготорговельної галузі. Долучення Німеччини до Болонського процесу внесло корективи в національну систему підготовки бібліотечних фахівців, визначило нові вектори її

євроінтеграційного розвитку, сформувало сучасні моделі оптимізації освітнього процесу. В умовах модернізації системи вищої бібліотечної освіти в Україні ці інноваційні практики потребують вивчення з метою визначення можливостей запозичення найефективніших з них.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Завдання трансформації та якісного оновлення вищої бібліотечної освіти на основі вивчення кращого європейського досвіду реалізації провідними країнами базових стандартів і рекомендацій якості вищої освіти в Європейському освітньому просторі означувались у працях таких українських науковців, як А. Гуменчук (2021), Л. Загородня (2016), Н. Коржик (2017), Л. Литвинова (2015), А. Соляник (2017) та ін. Оригінальні авторські підходи до розвитку ефективних моделей вищої інформаційної освіти під впливом євроінтеграційних тенденцій висвітлює праця О. Матвієнко, М. Цивіна, А. Гуменчука (2021). Джерелом компаративного аналізу освітніх програм німецьких університетів є підготовлений ІФЛА та виданий у Мюнхені «Всесвітній довідник з інформаційної, бібліотечної та архівної освіти» (*World Guide to Library, Archive and Information Science Education*», 2017). Німецький досвід підготовки бібліотечних фахівців вищої кваліфікації фрагментарно висвітлювався в працях А. Соляник (2017, 2020). Але в них не здійснювалося компаративного аналізу змісту сучасних бакалаврських та магістерських освітніх програм підготовки бібліотекарів, які пропонують нині майже 20 німецьких університетів. Зважаючи на відсутність ґрунтовних наукових розвідок, присвячених комплексному аналізу сучасного стану вищої бібліотечної освіти Німеччини, актуальність означеної статті є беззаперечною.

Мета статті — дослідити досвід та визначити кращі практики модернізації змісту та організаційної структури ступеневої підготовки бібліотечних фахівців у Німеччині.

Виклад основного матеріалу дослідження. Освітні програми зі спеціальності «Бібліотекознавство та інформаційні науки» пропонують 19 університетів Німеччини, серед яких такі потужні, як Гамбурзький, Ганноверський, Кельнський, Лейпцизький та Дармштадтський університети прикладних наук, Університет Генріха Гейне в Дюссельдорфі, а також профільні освітні установи — Університет Йоханнеса Гутенберга та Баварська бібліотечна школа в Мюнхені. Ці освітні заклади пропонують більше 30 освітніх програм різних рівнів, серед яких 45% бакалаврських, 35% магістерських та 20% докторських.

Найстарішим та найавторитетнішим з-поміж німецьких університетів, які готують бібліотечні кадри вищої кваліфікації, є Берлінський університет ім. Гумбольдта, який зі спеціальності «Бібліотекознавство та інформаційні науки» у Всесвітньому рейтингу кращих університетів

(QS World University Rankings) посідає 35 позицію з 50 можливих. Цей освітній заклад засновано в 1809 р. відомим німецьким мовознавцем, філософом та державним діячем Вільгельмом фон Гумбольдтом, який здійснив реформу гуманітарної освіти в Пруссії. Концепція розвитку цього університету надала йому назву «Мати усіх сучасних університетів», зміст концепції — у студіюванні всесторонньої та системної гуманітарної освіти за принципом «навчання через дослідження». Про ефективність цієї моделі організації вищої освіти свідчить той факт, що серед випускників університету налічується 29 лауреатів Нобелівської премії, зокрема Альберт Ейнштейн, Еміль Фішер, Макс Планк, Фриц Габер та ін.

Продовжуючи і нині традиції ґрунтовної гуманітарної підготовки на основі поглиблених наукових досліджень, Берлінський університет ім. Гумбольдта уклав угоди про співпрацю і реалізацію програм подвійних дипломів магістерського та докторського ступенів з такими авторитетними у світі закладами вищої освіти, як Королівський коледж Лондона, Університетський коледж Дубліна, Болонський, Віденський та Талліннський університети, Карлів університет у Празі, Вашингтонський університет, Університет Північної Кароліни (Chapel Hill), Римський університет Тор Вергата, Мадридський університет Комплутенсе та ін.

Випускова кафедра бібліотекознавства та інформаційних наук філософського факультету цього університету пропонує бібліотекознавчі освітні програми (ОП) усіх рівнів — від бакалаврського до докторського в очному та дистанційному форматах. Для реалізації онлайн-навчання кафедра тісно співпрацює з Центром дистанційного навчання та безперервної освіти, що функціонує при Університеті Кобленц-Ландау.

Термін опанування ОП з бібліотекознавства та інформаційних наук, за результатами якого здобувач отримує освітній ступінь бакалавра мистецтв у галузі бібліотечної справи, — 3 роки. Мета програми — надати теоретичні знання та практичні навички щодо реалізації функцій і методів роботи в бібліотеці й інших установах інформаційної галузі. За результатами опанування дворічних магістерських ОП здобувачі мають засвоїти теоретико-методичні навички щодо організації інформаційних процесів й управління бібліотечними установами, навчитися виконувати незалежні академічні проекти, спрямовані на оптимізацію технологій функціонування не лише бібліотек, але й інших типів документальних установ. Важливо зазначити, що захист кваліфікаційної роботи є обов'язковою формою атестації здобувачів усіх освітніх рівнів — від бакалаврського до докторського. Термін опанування освітньо-наукової програми на здобуття ступеня доктора філософії з бібліотекознавства та інформаційних наук — 3 роки.

Фундатором однієї з найавторитетніших бібліотекознавчих шкіл Німеччини є Штутгартський університет. З 1942 р. він має спеціальну випускову кафедру, яка готує бібліотечних фахівців вищої кваліфікації. З 2001 р. ця кафедра має назву інформації та комунікації, а з 2005 р., реалізуючи принципи Болонського процесу, замість підготовки дипломованого бібліотекаря ввела в дію бакалаврські та магістерські освітні програми зі спеціальності «Бібліотекознавство та інформаційні науки». Опанування протягом трьох років класичної бакалаврської програми з бібліотекознавства та інформаційних наук дозволяло здобувачеві отримати ступінь бакалавра мистецтв. Зміст програми передбачав вивчення таких базових дисциплін: «Жанри медіа», «Джерела інформації», «Управління знаннями», «ЗМІ для дітей та юнацтва», «Інформаційні технології», «Медіа-ринок», «Інформаційні послуги», «Міжнародні інформаційні структури», «Бази даних», «Маркетинг», «Культурне управління», «Управління колекціями», «Бібліотечна політика», «Управління людськими ресурсами», «Бібліотечне програмне забезпечення», «ІТ-менеджмент», «Контролінг», «Цифрова бібліотека».

Окрім класичної бібліотекознавчої програми, Штутгартський університет пропонував здобувачам інноваційні за змістом ОП «Електронні послуги» та «Управління інформацією», опанування яких дозволяло здобути ступінь бакалавра наук зі спеціальності «Бібліотекознавство і інформаційні науки» й формувало систему поглиблених фахових компетентностей, спрямованих на підтримку діяльності бібліотечних установ в умовах цифрового суспільства. Серед дворічних магістерських освітніх програм теж були як класичні під традиційною назвою «Бібліотекознавство та інформаційні науки», опанування яких дозволяло здобути ступінь магістра мистецтв, так і інноваційні, спрямовані на поглиблене формування фахових компетентностей у галузі інформаційних систем та послуг, що дозволяло здобувачам отримати освітній ступінь магістра наук.

Про якість інформаційного забезпечення освітнього процесу в означеному університеті свідчить наявність доступу здобувачів освіти до 400 назв фахових електронних журналів та баз даних. Приваблює здобувачів також можливість міжнародної мобільності, оскільки кафедра має угоду про співпрацю з 40 університетами в Європі, США та Азії.

Постійне вдосконалення змісту підготовки інформаційних фахівців на вимогу завдань розвитку цифрового суспільства сприяло запровадженню гнучкіших моделей організації освітнього процесу: Штутгартський університет нині пропонує оновлений навчальний план підготовки бакалавра мистецтв зі спеціальності «Інформаційні науки», розрахований на 7 навчальних семестрів (*Studiengang: Infomationswiss*

enschaften, 2022). Протягом перших двох семестрів студенти здобувають фундаментальну теоретичну підготовку та набувають практичних навичок щодо опанування інформаційних технологій, вебтехнологій та програмування, а також особливостей роботи в умовах інформаційного ринку, технологій вироблення інноваційних продуктів та послуг на основі аналітичного опрацювання й структуривання інформації для дистанційних форматів доступу. Ці знання та навички студенти опановують, вивчаючи такі навчальні дисципліни: «Ринки та клієнти», «Пропозиції та розвиток сервісів», «Структуривання дослідницьких даних», «Інформаційні системи та бізнеспроцеси», «Відкрите суспільство», «Основи ІТ та вступ до програмування», «Вебтехнології у сфері медіарозробки», «Основи наукових досліджень».

З третього семестру передбачена поглиблена підготовка майбутніх інформаційних бакалаврів за такими спеціалізаціями: «Бібліотечний, культурний та освітній менеджмент» з акцентом на управлінні бібліотеками, культурою та освітою, й «Управління даними та інформацією», у фокусі якої – вирішення завдань надання наукової інформації, підтримки досліджень, управління метаданими, підготовки і моделювання даних, їх оцифрування, захисту та цифрової етики, а також реалізації технологій електронного урядування. Обраний професійний профіль студенти розвивають на факультативних курсах, що вивчають протягом третього, четвертого семестрів, у п'ятому – практичному семестрі – майбутні бакалаври закріплюють здобуті теоретичні знання та набуті практичні навички в умовах інформаційного підприємства, протягом шостого і сьомого семестрів основну увагу приділяють участі в проєктній діяльності, під час якої студенти в складі міждисциплінарних команд працюють із зовнішніми партнерами над вирішенням реальних проблем інформаційного забезпечення певної групи користувачів, підприємства або галузі.

Типовими роботодавцями випускників спеціалізації «Бібліотечний, культурний та освітній менеджмент» є школи, публічні бібліотеки, медіатеки, ЗМІ, інтегровані муніципальні освітні та культурні центри, інші освітні, культурні й дозвілєві заклади. Інформаційні бакалаври цієї спеціалізації здійснюють у цих установах фахову підтримку заходів, спрямованих на організацію навчання протягом життя, проєктування освітніх просторів, соціальну і міжкультурну бібліотечну роботу, популяризацію читання та організацію масових культурних заходів, сприяють набуттю користувачами бібліотек медіанавичок. Щодо випускників спеціалізації «Управління даними та інформацією», то їхні компетентності затребувані в наукових бібліотеках університетів та дослідницьких інститутів, мережевих і комп'ютерних центрах, інформаційно-аналітичних центрах крупних компаній, у постачальників програмних

послуг в інформаційному секторі, в усіх постачальників інформаційних послуг, які обробляють дані та інформацію.

Таким чином, розвиток цифрової економіки сприяє тому, що за останнє десятиріччя дедалі популярнішими в здобувачів вищої бібліотечної освіти Німеччини є інтегровані ОП, які надають можливості опанувати теоретичні знання та практичні навички, необхідні для організації інформаційних процесів у всіх типах установ документаційної сфери (архівах, бібліотеках, видавництвах, інформаційних агенціях, ЗМІ). Так, кафедра інформаційних наук Саарландського університету пропонує бакалаврські та магістерські ОП, що формують навички застосування інформаційних технологій у сфері аналітичної обробки інформації та знань, управління потоками спеціалізованої документації, виробництва продуктів і послуг інформаційної індустрії, опанування технологій інформаційної лінгвістики.

З-поміж спеціалізованих навчальних закладів, які цілеспрямовано готують кадри вищої кваліфікації для бібліотечної галузі, слід виокремити Майнцький університет, у структурі якого є інститут книги та бібліотекознавства. Навчання в цьому закладі ґрунтується на поглиблених дослідженнях сучасних проблем у галузі книгознавства та бібліотекознавства, тому заклад пропонує здобувачам фахової освіти лише магістерські та докторські освітні програми. Зміст магістерської програми з книгознавства та бібліотекознавства передбачає вивчення здобувачами третини вибіркової дисциплін, які позначають їхні дослідницькі інтереси. З-поміж обов'язкових навчальних дисциплін є такі: «Методи наукових досліджень», «Типи ЗМІ», «Комп'ютерні додатки для бібліотечної галузі», «Використання баз даних» та ін. Успішне закінчення магістерської програми завершується отриманням здобувачем вищої освіти ступеня магістр мистецтв та дозволяє продовжити навчання в аспірантурі з книжкової та бібліотечної справи. За 2–3 роки навчання в аспірантурі здобувач ступеня доктор філософії з книжкової і бібліотечної справи має написати та захистити самостійне наукове дослідження, спрямоване на вдосконалення методів функціонування й технологій управління установами бібліотечної та інформаційної галузі.

У більшості німецьких університетів прикладних наук бібліотечних фахівців готують на кафедрах інформаційних наук, створених на початку 2000-х рр. Ці кафедри пропонують оригінальні освітні програми, спрямовані на підготовку універсальних фахівців, що можуть працювати в будь-яких типах документаційних установ. Так, Кельнський університет прикладних наук з 2003 р. щорічно оголошує набір на бакалаврську ОП «Інформаційні системи» та магістерську ОП «Інформаційні науки». Термін опанування бакалаврської ОП – 3 роки, магістерської – 1,5 року.

Зміст цих освітніх програм зосереджений на формуванні в здобувачів фахових компетентностей, пов'язаних з їх здатностями управляти бібліотекою та потоками інформації, зокрема й у цифровому форматі, створювати необхідні користувачам інформаційні продукти та послуги на основі залучення потужних можливостей сучасних інформаційних технологій.

Популярними в здобувачів вищої інформаційної освіти є бакалаврська й магістерська ОП «Науково-технічна інформація», яку пропонує кафедра управління інформацією та знаннями Університету прикладних наук Дармштадту. Зміст магістерської програми передбачає поглиблене оволодіння студентами сучасних комп'ютерних технологій переробки інформації, тому за результатами опанування означеної ОП здобувачі здобувають освітній ступінь магістра інженерних наук. Не менш інноваційними є підходи до змісту підготовки інформаційних фахівців на кафедрі інформатики Дюссельдорфського університету ім. Генріха Гейне. Бакалаврська та магістерська ОП «Інформаційні науки та комунікаційні технології» спрямовані на формування в здобувачів вищої освіти теоретичних знань та практичних навичок у галузі інформаційної економіки, методології застосування інформаційних технологій у сфері управління інформацією. Обсяг опанування бакалаврської ОП – 180 кредитів *ECTS*, магістерської – 120 кредитів *ECTS*.

Кафедра теорії інформації, що функціонує на факультеті дизайну, медіа та інформації Гамбурзького університету прикладних наук, пропонує власну концепцію підготовки універсального інформаційного фахівця, здатного ефективно управляти інформаційними ресурсами не лише бібліотек, але й інших типів інформаційних установ, зокрема й ЗМІ. Запроваджена тут бакалаврська освітня програма «ЗМІ та інформація» спрямована на підготовку фахівця, котрий вміє збирати, оцінювати й систематизувати інформацію за допомогою технологій індексування і каталогізації, надавати її певним групам користувачів не лише університетських та наукових бібліотек, але й різноманітних медіакомпаній. Випускники означеної ОП здобувають ступінь бакалавра мистецтв у галузі ЗМІ та інформації. Важливо зазначити, що умовою вступу на запроваджену в цьому університеті магістерську ОП «Інформаційні технології» є наявність у бакалаврів мистецтв у галузі ЗМІ та інформації або в галузі бібліотекознавства та інформаційних наук щонайменше піврічного стажу практичної роботи в інформаційних установах. Ця умова дозволяє здобувачам краще визначитися з майбутнім напрямом реального магістерського дослідження, проблематика якого має бути пов'язана з технологіями діагностики браку інформації, аналізом попиту на неї в медіавиробництві тощо.

З 2005 р. кафедра інформації та документації Ганноверського університету прикладних наук і мистецтв запровадила дві бакалаврські

ОП: «Інформаційний менеджмент» та «Управління медичною документацією». Зміст першої ОП спрямований на формування в здобувачів системи фахових компетентностей, необхідних для управління інформацією та знаннями в усіх спеціалізованих документокомунікаційних установах (бібліотеках, архівах, інформаційних центрах, видавництвах, ЗМІ), а також у будь-яких організаціях, де є значні потоки ділової документації. Оригінальною є ОП, присвячена підготовці фахівців у галузі медичної документації. Обсяг цієї програми – 210 ECTS, мета – сформувати в майбутніх бакалаврів фахові компетентності організації роботи з документацією в установах системи охорони здоров'я та моніторингу фармацевтичної інформації. Базові навчальні дисципліни, що визначають зміст ОП, такі: «Основи медицини», «Основні види медичної документації», «Менеджмент системи охорони здоров'я», «Статистика, обчислення, якість».

Щодо магістерської ОП у галузі управління інформацією та знаннями, яку пропонує здобувачам Ганноверський університет прикладних наук і мистецтв, її зміст передбачає поглиблене опанування теорії та технологій менеджменту знань. Про це свідчать і обсяг програми – 5 навчальних семестрів, і умови вступу на ОП, серед яких зазначено наявність не менше одного року професійної практики в інформаційних установах. Мета програми – сформувати в майбутніх магістрів мистецтв компетентності в галузі управління інформацією та знаннями в усіх організаціях, зокрема й у бібліотеках. З-поміж обов'язкових освітніх компонент ОП: «Інформаційний менеджмент», «Електронне навчання», «Соціальні навички», «Програмні продукти в галузі управління знаннями», «Онтології знань». Не менше 20% змісту ОП становлять курси за вибором, що дозволяють здобувачам реалізувати індивідуальну траєкторію навчання.

Цікавим для запозичення українськими ЗВО є досвід Констанцького університету щодо підготовки сучасних інформаційних фахівців. Кафедра інформатики цього університету здійснює набір здобувачів на трирічну бакалаврську та дворічну магістерську ОП «Інжиніринг інформації». Зміст цих ОП спрямований на формування компетентностей виробництва консультативних послуг, які забезпечують ефективне впровадження на підприємствах автоматизованих систем функціонування внутрішньоуправлінської інформації з метою поліпшення прийняття управлінських рішень. Майбутні бакалаври поглиблено вивчають наявні на ринку програмні продукти, призначені для оптимізації систем електронного документообігу в організаціях та передових корпораціях різного профілю. Майбутні магістри досліджують теоретико-методичні та організаційні засади оптимізації систем внутрішньоуправлінської

документації, апробують критерії оцінки рівня їхньої якості з урахуванням специфіки діяльності виробничих корпорацій та презентують результати власних наукових досліджень у формі захисту магістерської дисертації.

Висновки. Отже, система підготовки бібліотечних фахівців у Німеччині має глибинні історичні традиції, об'єктивно зумовлені високою книжковою культурою цієї країни, яка в середині XV ст. першою з європейських країн опанувала технології книгодрукування та книгорозповсюдження, створила широку мережу наукових і публічних бібліотек, запропонувала світові оригінальну концепцію розвитку університетської освіти. На початковому етапі підготовки бібліотечних кадрів їхні фахові компетентності формували на курсах, що функціонували при великих бібліотеках Німеччини. Період активного розвитку системи вищої бібліотечної освіти припадає на 1945–1999 рр. Саме в цей період кафедри бібліотекознавства відкриваються в багатьох провідних німецьких університетах.

Підписання Німеччиною в 1999 р. Болонської декларації зумовило якісні зміни в системі підготовки бібліотечних фахівців вищої кваліфікації. Замість 5-річних навчальних планів, на основі яких профільні університетські кафедри готували дипломованих бакалаврів з єдиної спеціальності «Бібліотекознавство та інформаційні науки», на початку 2000-х рр. запроваджено ступеневу систему вищої бібліотечної освіти: бакалавр – магістр – доктор філософії. Декларовані в Болоньї принципи демократизації та гнучкості освітнього процесу були реалізовані за допомогою різноманіття тематики і змісту бакалаврських та магістерських освітніх програм, запровадження системи кредитного трансферу (ЄКТС), який сприяв розвитку міжнародної мобільності студентів, викладачів, науковців, зростанню попиту на програми подвійних дипломів, навчання в міжнародних англомовних магістратурі та докторантурі. Результати аналізу профілізації сучасних бакалаврських і магістерських ОП німецьких університетів свідчать про посилення тенденції підготовки ними універсального інформаційного фахівця, здатного виконувати професійні завдання в будь-яких типах документокомунікаційних установ (бібліотеках, архівах, видавництвах, інформаційних агенціях, ЗМІ тощо). Більшість бакалаврських ОП передбачають вибір здобувачами з 3 семестру певної спеціалізації, поглиблення фахових компетентностей за допомогою значної кількості факультативних дисциплін та в результаті участі в реалізації реальних міждисциплінарних проєктів. Цей досвід німецьких колег бажано запозичити і в Україні.

Список посилань

- Гуменчук, А. В. (2021). Міжнародні вимоги до гармонізації освітніх програм підготовки фахівців у галузі бібліотекознавства та інформаційних наук. *Вісник ХДАК*. Вип. 59, 33–44.
- Загородня, Л. (2016). Безперервна бібліотечна освіта як важливий чинник розвитку бібліотечної професії: історія та сьогодення. *Наукові праці НБУВ ім. В. І. Вернадського*. Вип. 44, 171–190.
- Коржик, Н. (2017). Професійні компетенції бібліотекаря XXI століття. *Вісник Книжкової палати*, 6, 12–15.
- Литвинова, Л. (2015). Проблеми бібліотечної освіти у дисертаційних дослідженнях учених України. *Наукові праці НБУВ ім. В. І. Вернадського*. Вип. 42, 555–566.
- Матвієнко, О. В., Цивін, М. Н., Гуменчук, А. В. (2021). *Сучасні концепції документно-інформаційної науки: підготовка фахівців зі спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»: навчально-методичний посібник*. Ліра-К.
- Соляник, А. (2017). Сучасні тренди модернізації вищої бібліотечно-інформаційної освіти України. *Вісник Книжкової палати*, 1, 21–24.
- Соляник, А. А. (2020). Моделі сталого розвитку вищої бібліотечно-інформаційної освіти: зарубіжний досвід. *Сучасна інформаційно-бібліотечна освіта: орієнтири співтворення*: збірник матеріалів X Міжнародної науково-практичної конференції. С. 13–17. УБА.
- Schniederjürge, A. (Ed.). (2017). *World Guide to Library, Archive and Information Science Education*. Third new and completely revised Edition. KG-Saur München.
- Studiengang: Informationswissenschaften*, 2022. https://www.hdmstuttgart.de/studieninteressierte/studium/bachelor/steckbrief?sgang_ID=550070

References

- Humenchuk, A. V. (2021). International requirements for the harmonization of educational programs for the training of specialists in the field of library science and information sciences. *KSAC bulletin*. Issue 59, pp. 33–44. [In Ukrainian].
- Korzhyk, N. (2017). Professional competencies of a librarian of the XXI century. *Visnyk Knyzhkovoї palaty*, 6, pp. 12–15. [In Ukrainian].
- Lytvynova, L. (2015). Problems of library education in dissertation researches of scientists of Ukraine. *Naukovi pratsi NBUV im. V. I. Vernadskoho*. Issue 42, pp. 555–566. [In Ukrainian].
- Matviienko, O. V., Tsyvin, M. N., Humenchuk, A. V. (2021). *Modern concepts of document and information science: training of specialists in the specialty 029 "Information, library and archival affairs"*: textbook. Lira-K. [In Ukrainian].
- Schniederjürge, A. (Ed.). (2017). *World Guide to Library, Archive and Information Science Education: Third new and completely revised Edition*. KG-Saur München. [In English].

-
- Solianyak, A. (2017). Current trends in the modernization of higher library and information education in Ukraine. *Visnyk Knyzhkovoï palaty, 1*, pp. 21–24. [In Ukrainian].
- Solianyak, A. A. (2020). Models of sustainable development of higher library and information education: foreign experience. *Suchasna informatsiino-bibliotekna osvita: oriientyry spivtvorennia: Proceedings of the X International Scientific and Practical Conference*. pp. 13–17. ULA. [In Ukrainian].
- Studiengang: Informationswissenschaften, 2022*. https://www.hdmstuttgart.de/studieninteressierte/studium/bachelor/steckbrief?sgang_ID=550070 [In German].
- Zahorodnia, L. (2016). Continuing library education as an important factor in the development of the library profession: history and present. *Naukovi pratsi NBUV im. V. I. Vernadskoho*. Issue 44, pp. 171–190. [In Ukrainian].

Надійшла до редколегії 30.02.2022